

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Építési kiviteli terv felhasználása

Ügyszám: SZJSZT 14/2006

A bíróság által feltett kérdések:

1. A megvalósulási tervdokumentáció és az építési tervdokumentáció összevetése alapján megállapítható-e az, hogy ez utóbbihoz képest mindössze kisebb, a gyakorlatban szükséges, és elengedhetetlennek mondható termódosítások történtek a fennmaradási engedélyezési eljárásban benyújtott tervdokumentációban.
2. Amennyiben a megvalósulási tervdokumentáció szerinti termódosítások a gyakorlatban általános, a kivitelezés során szükségessé vált módosításoktól eltérően nagyobb mértékűek, és több helyen is megtalálhatóak, azok minősülnek-e átdolgozásnak, amellyel önálló, eredeti tervalkotás jön létre.

A felperes 21. sorszámú beadványában feltett, 2006. április 20. napján kelt beadványában pontosított kérdések változata:

1. Helytálló-e a felperes állítása, hogy az általa elkészített építési engedélyezési eljárás alapjául szolgáló tervdokumentáció, vagy a felperes kiviteli tervdokumentáció felhasználásra került az alperesek által a fennmaradási engedélyezési eljárás során.
2. Helytálló-e a felperes állítása, hogy a felperesi tervek alperesi felhasználása egyértelműen kimutatható azon fennmaradási engedélyezési eljárás alapjául szolgáló alperesi tervrajzokon, melyeken az alperes rajta hagyta még a felperes konzignációs számait is.
3. Helytálló-e felperes állítása, hogy a felperesi tervek alperesi felhasználása egyértelműen kimutatható továbbá az olyan, mind a felperes, mind pedig az alperes tervén szereplő hibaegyezőségeik miatt, mint például a csigalépcsőnek a megvalósulttal ellentétes forgásiránya (fokok száma hibás volt, mégis azonos a két terven). Felperes állítása szerint ez csak akkor lehetséges, ha az alperes – az egyébiránt e tekintetben hibás – felperesi terveket használta fel.
4. Helytálló-e felperes állítása, hogy a felperesi tervek alperesi felhasználása egyértelműen kimutatható továbbá a homlokzat vonatkozásában is, ahol az alperesi tervek minden kétséget kizáróan a felperesi tervekre épültek és nem a megvalósult állapotnak megfelelő, helyszíni felmérés alapján létrejött tervekről van szó.
5. Helytálló-e a felperes állítása, hogy a tepidárium a felperes tervei szerint van feltüntetve az alperesi terveken, annak ellenére, hogy a valóságban a tepidárium nem a felperesi terveknél megfelelően épült fel, vagyis amennyiben az alperes önálló terveket készített volna, úgy nem állhatna fenn egyezés a felperesi és az alperesi tervek között.

6. A felperes kéri a Szakértői Testületet, hogy állapítsa meg, hogy a következőkben leírt módosítások esetén történt-e szerzői jogsértés. Az alperes az építkezés alatt alapvető homlokzati, alaprajzi, funkcionális, szerkezeti módosítást hajtott végre. A tervező az építkezés első szakaszában még művezetések alkalmával szembesült a módosításokkal, de ezeket nem hagyta jóvá, mert vagy szerkezetileg, vagy a hatósági előírásoknak nem felelt meg. Az alperes ezeket a módosításokat végrehajtotta a tervező ellenében. A homlokzati anyagok megváltoztatásával szerzői jogot sértett, mert nem értesítette a tervezőt a változásokról (homlokzati anyagok, homlokzat színe, fafelületek elhagyása). A beruházó feladata értesíteni ilyen esetben a tervezőt, és hozzájárulását kérni. A tervező, amikor tudomására jutott a változtatás, mást nem tehetett, mint a hatóságokhoz fordult, először a Polgármesteri Hivatalhoz, majd a Közigazgatási Hivatalhoz, amely elrendelte a fennmaradási engedélyezési eljárást.

Az ügyben irányadó rendelkezések:

A feltett kérdések megválaszolásához az eljáró tanács a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (továbbiakban: Sztj.) alábbi rendelkezéseit vizsgálta meg:

Az Sztj. 13. §-a rendelkezik a mű egységének védelméről, mely szerint: „A szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfaj eltorzítása, megcsonkítása vagy más olyan megváltoztatása vagy megcsorbítása, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes.”

Az Sztj. 29. §-a szerint a szerző kizárólagos joga, hogy művét átdolgozza, illetve, hogy erre másnak engedélyt adjon. Az átdolgozás a mű minden olyan megváltoztatása, amelynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre.

Az Sztj. 50. §-a szerint, ha a szerző hozzájárult a mű felhasználásához, a felhasználáshoz elengedhetetlen vagy nyilvánvalóan szükséges, a mű lényegét nem érintő változásokat köteles végrehajtani. Ha e kötelezettségének nem tesz eleget, vagy nem tud eleget tenni, a felhasználó a változásokat hozzájárulása nélkül is végrehajthatja.

Az Sztj. 67. §-a alapján a mű jogosulatlan megváltoztatásának minősül az építészeti alkotás vagy a műszaki létesítmény tervének a szerző hozzájárulása nélkül történő olyan megváltoztatása, amely a külső megjelenést vagy a rendeltetésszerű használatot befolyásolja.

Az eljáró tanács válasza a bíróság által feltett kérdésekre:

Ad 1. és ad. 2.

Az eljáró tanács megállapította a megvalósulási tervdokumentáció és az építési engedélyezési tervdokumentáció, valamint a kiviteli tervdokumentáció összevetése alapján, hogy a Visegrádon megépült épület kiviteli tervdokumentációjához képest a megvalósulási tervdokumentációban a megvalósítás során bekövetkezett változások, átalakítások kerültek rögzítésre.

Az épületek átadása kapcsán az építési folyamat alatt bekövetkezett változásokat az ún. megvalósulási tervdokumentációban szokták rögzíteni, ez tartalmazza az üzemeltetés során is szükséges adatokat. Ez azonban az Szjt. 29. §-a szerint nem minősül átdolgozásnak, mert más mű nem jön létre. A megvalósulási dokumentáció érdemben nem más, mint a terveken a kisebb-nagyobb módosítások, kiegészítések feltüntetése, bejelölése, az ilyen munka nem több, mint a létrejött változások dokumentálása, de nem tervezői-alkotói tevékenység. Az építési engedélyezési eljárásban részt vevő tervek készítője a tervek szerzője, az ilyen tevékenységhez szerzői jog fűződik.

Azonban jelen esetben megállapítható, hogy a másodrendű alperes dokumentációjában ábrázolt és megvalósultként szerepeltetett alkotást bemutató tervek alapvetően a felperes eredeti tervei alapján készültek és valószínűsíthető, hogy a ténylegesen bekövetkezett változásoknak csak egy részét jelenítik meg. A II. r. alperes a fennmaradási engedélyezési dokumentáció összeállításával (tervezésnek ez nem nevezhető) szerzői jogokat nem szerezhettek, hiszen az eredeti és egyéni tervet a felperes hozta létre az eredeti építési engedélyezési tervdokumentáció és a kiviteli tervdokumentáció elkészítésével.

A Megvalósulási Tervdokumentációban lévő műszaki leírás szerint „A tárgyi munka 397/6/2002, számú határozattal 2002. 05. 07-én vált jogerőssé. Az épület elkészült, használatbavételi engedély kiadásához azonban az épület Megvalósulási Tervdokumentációja szükséges. Az épületen kisebb belső (alaprajzi) és külső (homlokzati) változások történtek. A tervdokumentáció a változásokat emeli ki.” Megállapítható, hogy az épület rendeltetésszerű használata nem változott.

A megvalósulási tervdokumentáción a K. S. Stúdió csak, mint felmérő szerepel, azaz a II. r. alperes csak felmérési tevékenységet végzett és utólag ábrázolta a felperes terveihez képest az építkezés során bekövetkezett változásokat.

Az épületek megvalósulása során az egyes helyiségek vagy helyiség-csoportok kialakítása során bizonyos fokú változások következhetnek be.

Az építető vagy a kivitelező által önkényesen végrehajtott változtatások az építészeti alkotás integritását veszélyeztethetik. A szerzői jog nem sérül, ha az igényelt változtatásokat az építető a tervezővel való egyeztetési folyamat keretében dönti el.

Az eljáró tanács megjegyzi, hogy II. r. alperes egy megvalósulási tervdokumentációt készített, amely dokumentációt láthatóan (a megvalósulási tervdokumentáción olvasható, utólag ráírt szövegből és pecsétből) az építési hatóság fennmaradási engedélyezés céljára használt fel.

Az eljáró tanács megállapítása szerint az épület kivitelezése során történt módosítások mögött vélhetően elsősorban célszerűségi és megvalósíthatósági szempontok álltak, így azok jellegüknél és nagyságrendjükénél fogva nem jelentik a Szjt. 13. és 67. §-a szerint a tervdokumentációnak a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes megváltoztatását. Feltehetően költségkímélési okokból kerülhetett sor a homlokzati változtatásokra, amelyek az épület külső megjelenítése kihatnak ugyan, de ezek nem tekinthetők olyan mértékű megváltoztatásoknak, amelyek a szerző, azaz a tervező becsületére vagy hírnevére sérelmesek lennének.

Az I. r. alperes a felperesi tervdokumentációt a megbízási szerződésben meghatározott célra használta fel, azt el nem idegenítette, amikor a II. r. alperes részére a kivitelezés során történt változások átvezetésére a terveket elektronikus formában átadta.

Az eljáró tanács válasza a felperes által feltett, pontosított kérdésekre:

Ad 1.

Az eljáró tanács megállapítja, hogy a fennmaradási engedélyezés céljára is használt megvalósulási tervdokumentációban a felperes által készített kiviteli tervdokumentáció felhasználásra került.

Az eljáró tanács azonban rögzíti, hogy a II. r. alperes a felperesi kiviteli tervdokumentáció nélkül nem tudta volna elkészíteni a megvalósulási tervdokumentációt.

Ez a felhasználás azonban nem esik kívül azon a felhasználáson, amelyre az I. r. alperes a felperessel kötött megbízási szerződés 10. pontja szerint jogot szerzett.

Ad 2.

Egyértelműen kimutatható, hogy a felperesi tervek a II. r. alperes által készített megvalósulási tervdokumentáción rajztechnikailag átvételre kerültek.

A felperesi tervek alperesi felhasználása egyértelműen kimutatható a II. r. alperes megvalósulási tervdokumentációjában. Megállapítható, hogy a csatolt felperesi terven és a csatolt alperesi dokumentációban a trafó kialakítsa azonos, pedig az írásos anyagok szerint a trafó nem a felperes terve szerint valósult meg. A terepszint adottságait (ahogy azt utólag a tervlapokra bejelölték) a felperesi terv (F/4 alatt csatolva) nem vette figyelembe, így a megvalósítás szükségszerűen máshogy alakult; ennek ellenére az alperesi dokumentációban (M-2 jelű tervlap) a felperesi terv szerinti állapotot ábrázolják. Ezen azonosságok is azt támasztják alá, hogy a megvalósulási tervdokumentáció készítésekor nem tervezői tevékenység folyt, ez a művelet a meglévő állapot rögzítése.

Ad 3.

A II. r. alperes által készített megvalósulási tervdokumentációban valóban megtalálhatóak a felperes által említett egyezőségek, azonban az eljáró tanács nem tud állást foglalni abban a kérdésben, hogy az említett felperesi példa szerint a megvalósulttal ellentétes forgásirányú csigalépcső rajzának átvétele valóban hibásnak tekinthető-e, tekintettel arra, hogy az Épület ténylegesen megvalósult állapotát nem ismeri.

Az I. r. és a II. r. alperes a felperes terveit egyértelműen megállapíthatóan felhasználták, amelynek tényét az eljáró tanács rendelkezésére álló iratokból megállapíthatóan a peres eljárás során nem is tagadták.

Ad 4.

Az alperes által előállított homlokzati tervek a felperes által készített homlokzati tervek egyértelmű felhasználásával (lemásolásával) készültek, az eredeti rajzok másolatára jelölték be a vélhetően bekövetkezett változtatásokat, vagy azok egy részét. Az eljáró tanács ismét hangsúlyozza, hogy a II. r. alperes dokumentációjában ábrázolt és megvalósultként szerepeltetett alkotást bemutató tervlapok alapvetően a felperes eredeti tervei alapján készültek, és egyes hibák mechanikus átvétele miatt valószínűsíthető, hogy a tervlapok a ténylegesen bekövetkezett változásoknak csak egy részét jelenítik meg.

Tekintettel arra, hogy a II. r. alperes által készített megvalósulási tervdokumentáció alapján a Polgármesteri Hivatal 2004. október 12. kelt határozatával a fennmaradási engedélyt, mely egyben a végleges használatbavételi engedély is, megadta és a Hivatal eljárása során helyszíni szemlére is sort kerített, a megvalósulási tervdokumentációban foglaltak az Épület ténylegesen megvalósult állapotának tekinthetőek.

Ad 5.

A tepidárium terveivel kapcsolatosan az eljáró tanács a felperes 3. kérdéséhez azonos választ adja.

Ad 6.

A szerzői jog szempontjából a szerző hozzájárulása nélküli módosítás, akkor sérti a szerzői jogot, ha azáltal sérül a mű integritásához fűződő jog. Jelen esetben a mű integritásához való jog nem sérült, amint azt a bíróság által feltett kérdésre adott válaszában az eljáró tanács kifejtette. Egyébként a felperes, mint Megbízott és az I. r. alperes, mint Megbízó között 2002. január 11. napján kötött megbízási szerződés 2.1.10 pontja alapján a Megbízott az építési engedély kiadását követő megbízói módosításokat köteles átvezetni a terveken, szükség esetén a hatósági egyeztetéseket is lefolytatva (a megvalósítás ideje alatt).

Annak tisztázása, hogy a felek között a módosításokkal kapcsolatban a szerződésben is előírányzott együttműködésre miért nem került sor, a szerzői jog megsértésének megítélésén kívül esik.

Budapest, 2006. május 29.

dr. Vékás Gusztáv
a tanács elnöke

dr. Karsay Enikő
a tanács előadó tagja

Jékely Zsolt
a tanács szavazó tagja